

Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

---

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelse 2016/17:70 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet till handlingarna.

Med stöd av 9 kap. 16 § riksdagsordningen om utskottsinitiativ föreslår utskottet att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om statens möjligheter att skydda totalförsvarsintressen och tillkännager detta för regeringen. Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

I betänkandet finns sju reservationer (S, M, SD, MP, V, L, KD).

Behandlade förslag

Skrivelse 2016/17:70 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

Tre yrkanden i följdmotioner.

Fyra yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Utskottets överväganden.....	7
Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet	7
Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (Siun)	11
Signalspaning och massförstörelsevapen	12
Försvarsmaktens observationsflygningar	15
Markköp som säkerhetshot.....	16
Statens möjligheter att skydda totalförsvarsintressen	17
Reservationer	20
1. Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet, punkt 2 (V).....	20
2. Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten, punkt 3 (SD).....	21
3. Signalspaning och massförstörelsevapen, punkt 4 (M, L, KD)	21
4. Organisationsstruktur för underrättelsetjänst, punkt 5 (KD).....	22
5. Försvarsmaktens observationsflygningar, punkt 6 (V)	23
6. Markköp som säkerhetshot, punkt 7 (M).....	23
7. Statens möjligheter att skydda totalförsvarsintressen, punkt 8 (S, MP, V).....	24
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	25
Skrivelsen.....	25
Följdmotionerna	25
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

- 1. Regeringens skrivelse 2016/17:70**
Riksdagen lägger skrivelse 2016/17:70 till handlingarna.
- 2. Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet**
Riksdagen avslår motion
2016/17:3570 av Stig Henriksson m.fl. (V).
Reservation 1 (V)
- 3. Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten**
Riksdagen avslår motionerna
2016/17:2899 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkande 59 och
2016/17:3575 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD).
Reservation 2 (SD)
- 4. Signalspaning och massförstörelsevapen**
Riksdagen avslår motion
2016/17:3584 av Hans Wallmark m.fl. (M, L, KD).
Reservation 3 (M, L, KD)
- 5. Organisationsstruktur för underrättelsetjänst**
Riksdagen avslår motion
2016/17:2497 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 39.
Reservation 4 (KD)
- 6. Försvarsmaktens observationsflygningar**
Riksdagen avslår motion
2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 13.
Reservation 5 (V)
- 7. Markköp som säkerhetshot**
Riksdagen avslår motion
2016/17:3205 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 7.
Reservation 6 (M)
- 8. Statens möjligheter att skydda totalförsvarsintressen**
Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om statens möjligheter att skydda totalförsvarsintressen och tillkännager detta för regeringen.
Reservation 7 (S, MP, V)

Stockholm den 23 februari 2017

På försvarsutskottets vägnar

Allan Widman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Allan Widman (L), Åsa Lindestam (S), Alexandra Völker (S), Mikael Jansson (SD), Jan R Andersson (M), Daniel Bäckström (C), Anders Schröder (MP), Lotta Olsson (M), Paula Holmqvist (S), Stig Henriksson (V), Mikael Oscarsson (KD), Mattias Ottosson (S), Kalle Olsson (S), Dag Klackenbergl (M), Johan Büser (S) och Mats Green (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Vid riksdagens slutbehandling av regeringens proposition En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet (prop. 2006/07:63, bet. 2007/08:FöU15, rskr. 2007/08:266) tillkännagav riksdagen som sin mening vad försvarsutskottet anfört om ytterligare rättssäkerhets- och kontrollmekanismer. Riksdagen anförde bl.a. att regeringen en gång om året ska redovisa granskningen av den verksamhet som bedrivits enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

I enlighet med riksdagens tillkännagivande har regeringen lämnat skrivelsen Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (skr. 2016/17:70) där den redogör för resultatet av den uppföljning och granskning av signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet som genomfördes 2015.

Med anledning av skrivelsen har tre följdmotioner väckts. I detta betänkande behandlar utskottet dessutom fyra motioner om signalspaning och underrättelseverksamhet från den allmänna motionstiden 2016/17.

Generaldirektören för Säkerhetspolisen (Säpo) Anders Thornberg informerade utskottet om myndighetens årsbok 2015 m.m. vid utskottssammanträdet den 7 juni 2016.

Utskottet begär vid behov in information om försvarsunderrättelseverksamhet och signalspaning och besökte Försvarets radioanstalt (FRA) på Lovön den 29 november 2016. Dessförinnan (den 10 november 2016) hämtade utskottet in information om Försvarsmaktens syn på projektet Nord Stream 2. Vid sammanträdet den 31 januari 2017 informerade dessutom försvarsminister Peter Hultqvist utskottet om aktuella frågor som även bereds i detta betänkande.

Bakgrund

Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet regleras i lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (signalspaningslagen) och i förordningen (2008:923) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. Enligt signalspaningslagen får den myndighet som regeringen bestämmer, signalspaningsmyndigheten, inhämta signaler i elektronisk form vid signalspaning. Inhämtningen får inte avse signaler mellan en avsändare och mottagare som båda befinner sig i Sverige. Signaler får endast inhämtas för de ändamål som särskilt anges i lagen och inledningsvis endast efter inriktning av regeringen, Regeringskansliet, Försvarsmakten, Säpo och Nationella operativa avdelningen (Noa) i Polismyndigheten. Noa ersatte den 1 januari 2015 Rikskriminalpolisen i signalspaningslagen i

samband med att den nya Polismyndigheten infördes (prop. 2013/14:110 s. 408–409).

Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (Siun) är en nämndmyndighet under regeringen som har till uppgift att kontrollera att försvarsunderrättelseverksamheten bedrivs i enlighet med lagar och förordningar. Siun är också kontrollmyndighet för den verksamhet som bedrivs enligt signalspaningslagen. I kontrollen av signalspaningen ska inspektionen särskilt granska sökbegrepp, förstöring och rapportering. Vidare ska Siun på en enskilds begäran kontrollera om hans eller hennes meddelande har inhämtats i samband med signalspaning. Siun strävar efter att granskningsverksamheten ska vara så öppen som möjligt med beaktande av gällande lagstiftning om offentlighet och sekretess. Myndigheten råder även över de signaler som teleoperatörer ska lämna till samverkanspunkter enligt 6 kap. 19 a § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Det innebär att signalspaningsmyndigheten (dvs. Försvarets radioanstalt, FRA) endast ska få tillgång till de signalbärare som det finns tillstånd för från Försvarsunderrättelsedomstolen. Siun fattar inga egna beslut i dessa frågor utan ska bara verkställa de tillståndsbeslut som meddelats av Försvarsunderrättelsedomstolen.

I enlighet med 11 § signalspaningslagen finns det ett integritetsskyddsråd vid FRA med uppgift att fortlöpande utöva insyn i de åtgärder som vidtas för att säkerställa integritetsskyddet i signalspaningsverksamheten. Organisatoriskt är Integritetsskyddsrådet en del av FRA och rådets ledamöter utses av regeringen för en viss tid. Rådet ska rapportera sina iakttagelser till myndighetens ledning och, om rådet finner skäl för det, till Siun.

Utskottets överväganden

Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelse 2016/17:70 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet till handlingarna och avslår ett motionsyrkande om att regeringen bör återkomma med förslag på ytterligare åtgärder för att garantera kontrollfunktionerna inom området.

Jämför reservation 1 (V).

Skrivelsen

Siuns granskningsverksamhet under 2015

I skrivelsen anför regeringen att Siun genomförde 31 granskningar under 2015, vilket är något fler än föregående år. Av dessa granskningar rörde 12 FRA, varav 7 enligt signalspaningslagen – i stort sett samma antal som föregående år. Ingen av granskningarna enligt signalspaningslagen har lett till att Siun framfört några synpunkter eller förslag till FRA.

Siun är enligt 10 a § signalspaningslagen skyldig att på en enskilds begäran kontrollera om hans eller hennes meddelande har inhämtats i samband med signalspaning och, om så är fallet, kontrollera om inhämtningen och behandlingen av de inhämtade uppgifterna har gjorts i enlighet med signalspaningslagen. Under 2015 genomförde Siun 22 kontroller på enskildas begäran. Det är en knapp fördubbling jämfört med föregående år och åren före 2013, men fortfarande avsevärt färre än under just 2013 då 62 kontroller utfördes på enskildas begäran. Regeringen bedömer att anledningen till den kraftiga ökningen 2013 är att kontrollerna fick särskild uppmärksamhet i medierna det året. Inget otillbörligt har framkommit vid kontrollerna.

Siun har mandat att avbryta en inhämtning eller besluta om förstöring av en upptagning eller uppteckning om det skulle visa sig att inhämtningen som gjorts inte har varit förenlig med det tillstånd som meddelats av Försvarsunderrättelsemyndigheten (FUD). Några sådana åtgärder vidtogs inte under 2015.

Siuns kontrollverksamhet enligt signalspaningslagen bestod 2015 av tre detaljerade granskningar av sökbegrepp, två detaljerade granskningar av förstöring samt två detaljerade granskningar av FRA:s rapportering. Ingen av granskningarna ledde till att Siun lämnade några synpunkter eller förslag till FRA, till någon annan myndighet eller till regeringen.

Siun granskar även FRA:s personuppgiftsbehandling. Efter en sådan granskning gjorde Siun i mars 2015 en anmälan till Datainspektionen (DI) om tolkningen av en bestämmelse i lagen (2007:259) om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet. DI uppmärksammade i oktober 2016 regeringen på att det finns ett behov av att se över bestämmelsen. Frågan bereds inom Regeringskansliet.

Integritetsskyddsrådets verksamhet 2015

Regeringen beskriver att Integritetsskyddsrådets verksamhet var av ungefär samma omfattning under 2015 som tidigare år. Rådet hade vid sex tillfällen formella sammanträden på FRA. Därutöver hade rådet ett antal möten för utbildning och kompetensutveckling. Rådets arbete rörde den utgående rapporteringen av resultaten av signalspaningen. Integritetsskyddsrådet har bl.a. vidare gått igenom den interna kontrollen inom FRA för signalspaningsområdet. Rådet har i samband med möten löpande fört diskussioner med myndighetens ledning i dessa frågor. Myndigheten har utifrån de synpunkter som framförts utvecklat verksamheten för att ytterligare förstärka integritetsskyddet. Integritetsskyddsrådet fann under 2015 inte några skäl att rapportera till Siun.

Regeringens slutsatser när det gäller verksamheten 2015

För en demokratisk rättsstat är det viktigt med ett väl fungerande integritetsskydd. Försvarsunderrättelseverksamheten är noga reglerad i lagar och förordningar, bl.a. i syfte att värna enskildas personliga integritet. Kontrollmyndigheten Siun har i uppgift att kontrollera att försvarsunderrättelsemyndigheterna följer de aktuella författningarna. Siuns samarbete med FRA fungerade väl under 2015, och myndigheten har fått tillgång till den information som behövts för att lösa uppdraget. Siuns granskning enligt signalspaningslagen resulterade inte i några synpunkter eller förslag till åtgärder till FRA under 2015. Siun lämnade inte heller några synpunkter eller förslag till åtgärder till regeringen under året.

En konstruktiv dialog om förbättringsåtgärder förs löpande mellan Siun och de berörda försvarsunderrättelsemyndigheterna. Regeringen anser att det är viktigt att denna dialog fortsätter. Regeringens uppfattning är att systemet för att värna den personliga integriteten vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet fungerar på det sätt som avsetts i lagstiftningen. FRA beaktar i sin verksamhet både den personliga integriteten och myndighetens uppgift att bedriva en effektiv försvarsunderrättelseverksamhet.

Regeringen har som mål att stärka den personliga integriteten och är öppen för att det framöver kan uppstå behov av fördjupade uppföljningar av signalspaningslagens konsekvenser för den personliga integriteten. Regeringen understryker vikten av arbetet med att värna rättssäkerheten och

den personliga integriteten vid signalspaning. Detta arbete är en ständigt pågående process.

Motionen

I motion 2016/17:3570 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkar motionärerna att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för att garantera att kontrollfunktionerna och informationen till riksdagen verkligen fungerar. Motionärerna anför att den s.k. FRA-lagen har gett FRA rätt till långtgående avlyssning av internettrafik. Motionärerna menar att FRA-lagen kunde godkännas av riksdagen först efter att flera kontrollmekanismer byggts på för att lugna en oroad och kritisk allmänhet. Motionärerna beskriver att regeringen i stort inte lämnar några anmärkningar på verksamheten i skrivelsen. Inte heller utskottet, som regelbundet träffar FRA, har fått någon information om problem med systemet. Integritetsskyddsrådet har dessutom inte haft någon anmärkning mot tillämpningen av FRA-lagen på åtta år. Vidare beskriver motionärerna att Siun under en period om åtta år för första gången anmält ett ärende till DI. Motionärerna menar att man skulle kunna anta att systemet fyller sin funktion så som det avsetts i lagstiftningen och att allt är i sin ordning om det inte vore för att det i medierna framkommit allvarliga brister i hur FRA hanterar personuppgifter. Motionärerna menar att FRA har misskött hanteringen av bl.a. personuppgifter då sådant material ska hållas separat för att, som Siun beskriver det ”säkerställa att endast behörig personal tar del av och behandlar rapporten”. Vidare ser motionärerna att Integritetsskyddsrådet vid FRA präglas av mycket hög frånvaro och att det under åtta år inte har slagit larm utanför myndigheten en enda gång, trots att andra granskningar vid upprepade tillfällen har hittat allvarliga brister. Vidare beskrivs i motionen att DI riktade kritik mot hur FRA hanterar personuppgifter under 2015 och att myndigheten har för dålig koll på hur de anställda söker i känslig information.

Motionärerna anför att regeringens skrivelse ger sken av att systemet fungerar väl och att inga särskilda åtgärder bör vidtas för att säkra den personliga integriteten. De bedömer dock att uppgifter som framkommit i medierna visar annorlunda. Att riksdagen bara får kännedom via medierna om allvarliga brister vad gäller integritetsskyddet vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamheten ser motionärerna som ett stort problem, och de anser att bristerna som påtalats bör åtgärdas snarast.

Bakgrund och tidigare behandling

När utskottet beredde frågor om integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (bet. 2015/16:FöU5) bedömde utskottet att systemet för att värna den personliga integriteten vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet fungerar på det sätt som avsetts i lagar och förordningar. Utskottet fann stöd för sin bedömning i den slutsats som drogs i

Riksrevisionens tidigare granskning av kontrollen av försvarsunderrättelseverksamheten (RiR 2015:2, bet. 2015/16:FöU2).

Vid tidigare beredning av dessa frågor har utskottet vidare bedömt att det skulle vara befogat att inom några år genomföra en fördjupad uppföljning av lagstiftningens konsekvenser (bet. 2013/14:FöU5). Utskottet noterade även i ett tidigare ställningstagande att regeringen bedömt att det framöver kan finnas behov av en fördjupad uppföljning av lagstiftningens konsekvenser bl.a. för enskildas integritet (skr. 2013/14:54).

Integritetsskyddsrådet hade sex ordinarie sammanträden under 2015. Vid fyra av dessa tillfällen var samtliga av de tre ledamöterna närvarande och vid de två återstående tillfällena var två ledamöter närvarande. Under 2016 hade rådet fem ordinarie sammanträden. Vid två tillfällen var samtliga ledamöter närvarande och vid tre tillfällen närvarade två ledamöter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att signalspaning är ett viktigt verktyg inom försvarsunderrättelseverksamheten samtidigt som det är viktigt att värna den personliga integriteten och en väl fungerande granskningsverksamhet. Utskottet har tidigare anfört att det skulle vara befogat att inom några år genomföra en fördjupad uppföljning av lagstiftningens konsekvenser och vill betona att en uppföljning kan användas som ett viktigt instrument i den ständigt pågående process som syftar till att värna den personliga integriteten vid signalspaning och även till att garantera en fungerande granskningsverksamhet.

Utskottet lägger stor vikt vid att systemet för att värna den personliga integriteten vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet fungerar på det sätt som avsetts i lagar och förordningar. Utskottet kan konstatera att det utöver de 31 granskningar som genomfördes av Siun och avslutades för att kunna redovisas i årsredovisningen för 2015 har genomförts ytterligare två som kommer att ingå i årsredovisningen för 2016. Utskottet har fått veta att Siun har lämnat synpunkter till FRA i båda dessa ärenden. Utskottet utgår från att regeringen kommer att redovisa sina slutsatser om de synpunkter som Siun lämnar och att regeringen vid sina utnämningar av ledamöter till Integritetsskyddsrådet noga beaktar förutsättningarna för att rådet ska kunna bidra till att integritetsskyddet förstärks ytterligare.

Utskottet avser att noga bereda dessa frågor inom ramen för beredningen av den skrivelse som regeringen lämnar till riksdagen om integritetsskydd vid signalspaningsverksamhet i försvarsunderrättelseverksamhet för 2016.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och avslår motion 2016/17:3570.

Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (Siun)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att utöka antalet ledamöter i den nämnd som leder Siun.

Jämför reservation 2 (SD).

Motionerna

I motion 2016/17:3575 anför Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD) att antalet ledamöter i Siun bör utökas så att samtliga partier som är representerade i riksdagen kan ha minst en ledamot var. Samma sak anförs i yrkande 59 i motion 2016/17:2899 av Mikael Jansson m.fl. (SD). Om möjligheten till folklig insyn i svensk signalspaning ska tas på allvar anser motionärerna att riksdagens samtliga partier ska erbjudas en möjlighet att nominera ledamöter till nämnden.

Bakgrund och tidigare behandling

Enligt 10 § lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (signalspaningslagen) ska kontrollmyndigheten, dvs. Siun, ledas av en nämnd vars ledamöter utses av regeringen för en bestämd tid om minst fyra år. Ordföranden och vice ordföranden ska enligt lagen vara eller ha varit ordinarie domare. I lagen anges att övriga ledamöter i nämnden ska utses bland personer som föreslagits av partigrupperna i riksdagen. Formerna för hur detta går till är inte närmare reglerade.

Regeringen har i 8 § förordningen (2009:969) med instruktion för Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten föreskrivit att nämnden ska ha högst sju ledamöter. De fem platser som återstår efter den lagbundna begränsningen att ordföranden och vice ordföranden ska ha domarbakgrund tillsätts efter nominering från partigrupperna. Dessa ledamöter byts ut kontinuerligt.

När utskottet har berett frågan om att utöka antalet ledamöter i Siun tidigare (bet. 2013/14:FöU5, 2014/15:FöU5, 2015/16:FöU5) har utskottet bedömt att sammansättningen av nämnden motsvarar de föreskrifter som finns och att regeringen har tillsatt ledamöter efter nominering från partigrupperna. Utskottet har konstaterat att ledamöterna representerar såväl regerings- som oppositionspartier varför utskottet inte sett något skäl att ytterligare reglera sammansättningen.

Utskottets ställningstagande

Den nämnd som leder Siun består av högst sju ledamöter, varav två domare eller tidigare domare. Utskottet konstaterar i enlighet med tidigare ställningstaganden i denna fråga (bet. 2014/15:F6U5, bet. 2015/16:F6U5) att sammansättningen av nämnden motsvarar de föreskrifter som finns och att regeringen har tillsatt ledamöter efter nominering från partigrupperna. Dessa representerar såväl regerings- som oppositionspartier. Utskottet bedömer att Siuns granskningsverksamhet bidrar till ett starkt skydd för den personliga integriteten i samband med försvarsunderrättelseverksamhet. Utskottet ser inte något skäl att ytterligare författningsreglera sammansättningen och avstyrker därmed motionärernas yrkanden.

Utskottet avstyrker motionerna 2016/17:3575 yrkande 59 och 2016/17:2899.

Signalspaning och massförstörelsevapen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motioner om inriktningen och organisationen av försvarsunderrättelseverksamheten.

Jämför reservation 3 (M, L, KD).

Motionerna

I motion 2016/17:3584 av Hans Wallmark m.fl. (M, L, KD) yrkar motionärerna att möjligheten att ge Inspektionen för strategiska produkter (ISP) rätt att inrikta signalspaning från Försvarets radioanstalt (FRA) bör ses över. Motionärerna anser att spridning av massförstörelsevapen är en betydande utmaning i en värld som präglas av en allt större säkerhetspolitisk osäkerhet. Motionärerna anser att det är viktigt att Sverige bidrar på bästa sätt till att arbeta för internationell säkerhet och stabilitet, inte minst när det gäller antispridningsarbetet.

I samband med att lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet trädde i kraft 2009 begränsades antalet myndigheter som har rätt att inrikta signalspaning, och motionärerna anser att det var positivt att integritetsskyddet stärktes i och med de förändringar som då gjordes av lagstiftningen om signalspaningen. Med tiden har det dock visat sig att lagstiftningen som styr signalspaningen har behövt modifieras bl.a. beroende på vilka behov som funnits när det gäller tillgång till signalspaning hos svenska myndigheter. Signalspaning får i dag bedrivas i syfte att kartlägga utveckling och spridning av massförstörelsevapen, krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden. ISP har däremot inte rätt att inrikta signalspaning från FRA för att uppnå detta syfte. Det betyder enligt motionärerna att den myndighet som ska följa upp frågor om bl.a. spridning

av massförstörelsevapen inte har möjlighet att lösa sin uppgift på ett tillfredsställande sätt.

I motion 2016/17:2497 Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkar motionärerna att det bör tillsättas en utredning som analyserar tillgången till utlandsunderrättelser och om underrättelsetjänststrukturen bör förändras eller inte. Inom det område som motionärerna kallar ”politisk underrättelsetjänst” – t.ex. bedömningar av länders förmåga och vilja att skaffa sig massförstörelsevapen eller deras tänkbara agerande i internationella konflikter – sker det i dag informationsinhämtning och analys vid ett flertal myndigheter. Motionärerna bedömer att olika perspektiv bidrar till en breddad bild och ett bättre beslutsunderlag, men bedömer samtidigt att det vore värdefullt om det fanns en organisation som hade ett tydligt mandat att inhämta och analysera information från utlandet på stor bredd för att minimera risken att viktig information faller mellan stolarna.

Bakgrund och tidigare behandling

I fråga om åtgärder mot spridning av massförstörelsevapen sker i dag samverkan mellan berörda myndigheter, och enligt 16 § förordningen (2010:1101) med instruktion för Inspektionen för strategiska produkter ska ett råd finnas för samverkan mellan myndigheter i icke-spridningsfrågor. Samverkansrådet är knutet till ISP och ska verka för en effektiv myndighetssamordning när det gäller åtgärder mot spridning av massförstörelsevapen. Rådet består av generaldirektören och de andra ledamöter från samverkande myndigheter som inspektionen utser. Generaldirektören vid ISP leder rådets arbete. I årsredovisningen för 2015 från ISP framkommer under rubriken Nationell myndighetssamverkan att sanktionsärenden prövas i ett nära samarbete med samverkansmyndigheterna där ISP får stöd från Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) och FRA vid bedömning av produkters tekniska natur, samt stöd från Säpo och Militära underrättelsetjänsten (Must) vid bedömning av slutanvändare. Enligt ISP har samarbetet med berörda myndigheter fortsatt att utvecklas.

När det gäller inriktningen av signalspaningen framgår det av 4 § lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet att den endast får anges av regeringen, Regeringskansliet, Försvarsmakten, Säpo och Noa.

När det gäller inriktningen av signalspaningen i försvarsunderrättelseverksamhet framgår det av 4 § lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (signalspaningslagen) att den endast får anges av regeringen, Regeringskansliet, Försvarsmakten, Säpo och Noa.

Den 1 januari 2009 trädde signalspaningslagen i kraft. I lagen regleras under vilka förutsättningar signalspaning, oavsett var signalerna befinner sig, får bedrivas.

Enligt signalspaningslagens ursprungliga lydelse av 4 § med dess hänvisning till lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet, tilläts signalspaning efter inriktning av regeringen och andra myndigheter enligt

regeringens närmare bestämmande. Bland annat Säpo och ISP hade då möjlighet att inrikta signalspaningen.

Enligt ändringar i 4 § signalspaningslagen som trädde i kraft den 1 december 2009 tilläts signalspaning endast efter inriktning av regeringen, Regeringskansliet och Försvarsmakten. Därmed fick t.ex. ISP inte längre inrikta FRA:s signalspaning för försvarsunderrättelseverksamhet.

Genom ett beslut av den 9 oktober 2008 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att bl.a. kartlägga Säkerhetspolisens och Rikskriminalpolisens behov av underrättelser om utländska förhållanden (dir. 2008:120). I juli 2009 överlämnade utredningen betänkandet Signalspaning för polisiära behov (SOU 2009:66). Den 30 september 2009 höll Justitiedepartementet en öppen utfrågning om betänkandet, där vissa grundläggande frågor i betänkandet diskuterades. I mars 2010 fick en utredare i uppdrag att hjälpa departementet med att ta fram ett kompletterande underlag om signalspaning för polisiära behov (Ju2010:B). Uppdraget var avsett att analysera olika sätt att verkställa inhämtning av information genom signalspaning för att tillgodose polisens behov. Därefter kom även departementspromemorian Polisens tillgång till signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (Ds 2011:44). Regeringen kom därefter att lämna förslag om ändringar i 4 § signalspaningslagen, och riksdagen biföll förslagen som innebar att Säpo och Rikskriminalpolisen då lades till bland de myndigheter som tilläts inrikta signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (prop. 2011/12:179, bet. 2012/13:JuU7, rskr. 2012/13:61). Den ändrade bestämmelsen trädde i kraft den 1 januari 2013.

Utskottets ställningstagande

Inriktning av signalspaningen i försvarsunderrättelseverksamhet får i dag endast anges av regeringen, Regeringskansliet, Försvarsmakten, Säpo och Noa. När det gäller arbetet mot spridning av massförstörelsevapen bedrivs det i samverkan mellan berörda myndigheter. Ett samverkansråd som är knutet till ISP är i dag en plattform för samverkan mellan myndigheter i icke-spridningsfrågor. Utskottet lägger stor vikt vid att myndighetssamverkan fungerar på ett tillfredsställande sätt när det gäller både försvarsunderrättelseverksamheten som helhet och arbetet med att förhindra spridningen av massförstörelsevapen. Samverkansmyndigheter som ger ISP stöd i dag är FOI, FRA, Säpo och Must. Enligt ISP har samarbetet med berörda myndigheter fortsatt att utvecklas och det bedömer utskottet som positivt. Utskottet kan konstatera att det var en lång process med många överväganden som låg bakom beslutet att ändra signalspaningslagen så att även Säpo och dåvarande Rikskriminalpolisen skulle tillåtas inrikta signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. Utskottet ser i nuläget inte skäl att vidta åtgärder för att ytterligare myndigheter ska få inrikta signalspaningen. Utskottet avstyrker motionerna 2016/17:3584 och 2016/17:2497.

Försvarsmaktens observationsflygningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om observationsflygningar.
Jämför reservation 5 (V).

Motionen

I motion 2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkar motionärerna att regeringen tillsammans med grannländerna bör arbeta för ett utökad utrymme för spaningsflygningar i närområdet (yrkande 13). Motionärerna beskriver att president Dwight D Eisenhower initierade avtalet Open Skies som innebär att medlemsländerna får genomföra omfattande spaningsflygningar över varandras territorium och menar att avtalet bör uppgraderas. Motionärerna ser det som särskilt angeläget i ljuset av de allt fler rapporter som beskriver hur rena missförstånd fört oss nära randen till allvarliga konflikter.

Bakgrund

Av Försvarsmaktens årsredovisning för 2015 framkommer att en passiv och fem aktiva observationsflygningar samt en aktiv bilateral övnings-observationsflygning genomfördes inom ramen för fördraget om observationsflygningar. Försvarsmaktens flygplan för Open Skies-verksamhet hyrdes dessutom ut vid sex tillfällen.

I den skrivelse (skr. 2016/17:11) där regeringen redogör för verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under helåret 2015 och första halvåret 2016 anfördes att vissa svårigheter med att föra arbetet framåt inom den militärpolitiska dimensionen består. Ytterst ses det som ett resultat av den ryska aggressionen mot Ukraina och det rådande stilleståndet i fördraget om konventionella väpnade styrkor i Europa (CFE-fördraget). Detta har enligt regeringens bedömning påverkat möjligheterna till effektiv rustningskontroll, transparens och förtroendeskapande åtgärder negativt. Att de förtroendeskapande instrumenten – Wiendokumentet och fördraget om observationsflygningar (Open Skies) – trots allt har fortsatt att fungera är dock av stor vikt. Även om nuvarande politiska skiljelinjer gör det svårt att nå konkreta framsteg när det gäller rustningskontroll, framhåller regeringen att det är värdefullt och nödvändigt att fortsätta dialogen om dessa frågor. Som ett sätt att bidra till avspänning beskriver regeringen att Sverige fortsatt verkar för ett aktivt genomförande av fördraget om observationsflygningar, även genom att upplåta ett observationsflygplan för andra fördragsstater. Sverige arbetar dessutom aktivt med generella inspektioner och förbandsutvärderingar inom ramen för Wiendokumentet. I skrivelsen anför regeringen även att Sverige gör ansträngningar för att bidra

till revideringar av Wiendokumentet för att modernisera och effektivisera dokumentet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att det är värdefullt och nödvändigt att fortsätta dialogen om rustningskontroll i ett läge där den ryska militära förmågan utvecklas och rysk militär aktivitet fortsätter att vara utmanande i närområdet. Utskottet anser att den samverkan som sker genom observationsflygningar kan utgöra ett bra instrument för att bidra till avspänning. Utskottet ser med oro på att OSSE beskriver att det finns vissa svårigheter med att föra arbetet framåt inom den militärpolitiska dimensionen. Utskottet ser dock positivt på att Försvarsmakten inte bara genomför observationsflygningar utan även upplåter observationsflygplan till andra fördragsstater. Utskottet utgår från att regeringen fortsätter att arbeta aktivt inom området med de förutsättningar som ges och ser därför inte skäl att tillstyrka yrkande 13 i motion 2016/17:159.

Markköp som säkerhetshot

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om kartläggning av markköp.
Jämför reservation 6 (M).

Motionen

I motion 2016/17:3205 av Hans Wallmark m.fl. (M) beskriver motionärerna att Finland har problem med att utländska medborgare köper mark och fastigheter nära militära skyddsområden och vitala militära installationer. Den finska säkerhetskommittén har pekat på att det kan utgöra ett säkerhetshot och en del i hybridkrigföring. Det finns exempel i Finland på att ryska medborgare har gjort fastighetsaffärer nära strategiskt viktiga platser i Finland. Med anledning av detta har försvarsministeriet i Finland börjat kartlägga förekomsten av denna sorts mark- och fastighetsaffärer. Försvarsmakten i Sverige har pekat på att underrättelsehotet mot Sverige har ökat, och motionärerna yrkar därför att en kartläggning bör göras av förekomsten av vissa markköp (yrkande 7).

Bakgrund

Enligt förordningen (2014:1103) med instruktion för Säkerhetspolisen ansvarar Säkerhetspolisen (Säpo) bl.a. för att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet som syftar till att framkalla fara för rikets säkerhet eller att allvarligt hota eller skada centrala samhällsfunktioner.

I sin årsbok för 2015 beskriver Säpo att kontraspionaget har som syfte att förebygga, förhindra och uppdaga samt utreda och beivra brott mot Sveriges säkerhet. Kontraspionage omfattar inhämtning av underrättelser om och bedömning av det utländska spionaget. Detta underrättelsearbete skapar underlag för olika typer av åtgärder för att kontra den säkerhetshotande underrättelseverksamheten. I årsboken lyfter Säpo fram vissa företeelser som bedömts som särskilt aktuella eller relevanta under 2015, och när det gäller Ryssland är det frågan om rysk påverkan på opinionen som lyfts fram. Säpo bedömer t.ex. att cirka en tredjedel av de ryska diplomaterna i Sverige arbetar under täckbefattning. Så såg det ut 2015 och så har det sett ut i flera år enligt årsboken (s. 62). När det gäller hoten under 2015 beskriver Säpo icke-linjär krigföring, spridning av uppfattningar som ifrågasätter de svenska politiska ledarnas trovärdighet, en rysk avsikt att påverka det politiska beslutsfattandet och den allmänna opinionen samt en spridning av förvanskade budskap i syfte att allmänhetens tilltro till all nyhetsförmedling ska minska. Säpo beskriver utöver detta att man har kunskap om att Ryssland arbetar med kartläggning av både civil och militär infrastruktur och konstaterar att motverkan av detta är en av Säpos viktigaste uppgifter (s. 62–63).

Utskottets ställningstagande

I årsboken från Säpo lyfts flera företeelser fram som Säpo har bedömt som särskilt relevanta hot. Generaldirektör Anders Thornberg informerade även utskottet om dessa och vissa aktuella frågor om utländskt spionage vid utskottssammanträdet den 7 juni 2016. Utskottet kan konstatera att åtgärder vidtas för att motverka den säkerhetshotande underrättelseverksamhet som iaktas och ser inte skäl att kräva ytterligare åtgärder med anledning av motionen. Utskottet avstyrker motion 2016/17:3205 (yrkande 7).

Statens möjligheter att skydda totalförvarsintressen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om statens möjligheter att skydda totalförvarsintressen och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservation 7 (S, MP, V).

Bakgrund

Bolaget Nord Stream 2 AG lämnade den 16 september 2016 en ansökan till regeringen om tillstånd enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln för nedläggning av en gasledning i Östersjön. Vidare önskade Nord Stream 2 tillgång till svenska hamnar i Slite och Karlshamn för att mellanlagra materiel.

I interpellationsdebatten den 10 november 2016 om nedläggningen av Nord Stream 2 anförde utrikesminister Margot Wallström att det pågår ett arbete inom Regeringskansliet i syfte att bedöma projektet och formulera och värdera olika handlingsalternativ när det gäller värnandet av nationella säkerhetsintressen. Utskottet inhämtade även information om Försvarmaktens syn på projektet Nord Stream 2 den 10 november 2016.

Den 14 december 2016 besvarade försvarsministern en skriftlig fråga om huruvida han skulle vara beredd att vidta åtgärder för att stoppa uthyrningen av Slite hamn till Nord Stream 2 (Fö2016/01593/SI). I svaret framkommer att utrikesministern och försvarsministern hade haft ett möte en dag tidigare med regionstyrelsens ordförande på Gotland och kommunstyrelsens ordförande i Karlshamn. Vid mötet upplyste de enligt frågesvaret om att det finns anledning att se över om vissa författningsändringar behöver göras för att tillgodose skyddet av vissa särskilt skyddsvärda objekt. Vid sammanträdet den 31 januari 2017 informerade försvarsminister Peter Hultqvist utskottet bl.a. i frågan.

Den tekniska nämnden i Region Gotland beslutade den 15 december 2016 att enhälligt bifalla ett yrkande om att användande av Slite lanthamn från Nord Stream 2 AG skulle avslås. Den 31 januari 2017 beslutade Kommunstyrelsen i Karlshamns kommun att bifalla ett yrkande om att Karlshamns hamn AB får genomföra den planerade affären med Wasco Coatings Europe BV, det bolag som har kontrakt för leverans, lagring och logistik av viss materiel till Nord Stream 2.

Den 4 januari 2017 aviserade regeringen i sin nationella säkerhetsstrategi att den kommer att göra en översyn av vilka författningsändringar som kan behöva göras för att bättre tillgodose statens behov av att kunna värna totalförsvarets intressen på olika områden i samhället. Direktiv till en sådan utredning bereds för närvarande inom Regeringskansliet (dnr Fö2017/00151/RS).

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av det försämrade säkerhetspolitiska läget ser utskottet med oro på de begränsningar som finns när det gäller statens möjligheter att skydda angelägna intressen för totalförsvaret. Utskottet anser att samhällsviktig infrastruktur som är av avgörande betydelse i det avseendet måste kunna skyddas. Samtidigt är den kommunala självstyrelsen en central del i det svenska statsskicket och en av grunderna för det fria folkstyret. Dessutom är egendomsskyddet och näringsfriheten delar av de grundläggande fri- och rättigheter som regeringsformen skyddar.

Regeringen har uttalat avsikten att se över behovet av vissa författningsändringar för att tillgodose skyddet av vissa särskilt skyddsvärda objekt. Enligt utskottets mening är det angeläget att frågan utan dröjsmål blir föremål för en bred och genomgripande utredning som syftar till att finna generella lösningar för de olika situationer där totalförsvarets intressen behöver särskilt skydd. Frågan brådskar och regeringen bör därför skyndsamt

återkomma till riksdagen med förslag till sådana lösningar. Utskottet anser dessutom att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med en redovisning av hur regeringen avser att lösa frågan under tiden fram till dess att förslag om permanenta lösningar kan presenteras för riksdagen.

Med stöd av 9 kap. 16 § riksdagsordningen om utskottsinitiativ föreslår utskottet att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om statens möjligheter att skydda totalförsvarsintressen och tillkännager detta för regeringen.

Reservationer

1. Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet, punkt 2 (V)

av Stig Henriksson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3570 av Stig Henriksson m.fl. (V).

Ställningstagande

Jag anser att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för att garantera att kontrollfunktionerna och informationen till riksdagen verkligen fungerar. Den s.k. FRA-lagen har gett FRA rätt till långtgående avlyssning av internettrafik. Lagen kunde godkännas av riksdagen först efter att flera kontrollmekanismer byggts på för att lugna en oroad och kritisk allmänhet. När det gäller kontrollen kan jag dock konstatera att regeringen i stort inte lämnar några anmärkningar på verksamheten i skrivelsen. Inte heller utskottet, som regelbundet träffar FRA, har fått någon information om problem med systemet. Integritetsskyddsrådet har dessutom inte haft någon anmärkning mot tillämpningen av FRA-lagen på åtta år. Siun har för första gången under en period om åtta år anmält ett ärende till DI. Man skulle kunna anta att systemet fyller sin funktion så som det avsetts i lagstiftningen och att allt är i sin ordning om det inte vore för att det i medierna framkommit allvarliga brister i hur FRA hanterar personuppgifter. Jag menar att FRA har misskött hanteringen av bl.a. personuppgifter eftersom sådant material ska hållas separat för att, som Siun beskriver det, ”säkerställa att endast behörig personal tar del av och behandlar rapporten”. Vidare kan jag konstatera att Integritetsskyddsrådet vid FRA under åtta år inte har slagit larm utanför myndigheten en enda gång, trots att man vid andra granskningar vid upprepade tillfällen har hittat allvarliga brister. Exempelvis riktade DI kritik mot hur FRA hanterar personuppgifter under 2015 och mot att myndigheten har för dålig koll på hur de anställda söker i känslig information.

Regeringens skrivelse ger sken av att systemet fungerar väl och att inga särskilda åtgärder bör vidtas för att säkra den personliga integriteten. Uppgifterna som framkommit i medierna visar dock annorlunda. Att riksdagen bara får kännedom via medierna om allvarliga brister vad gäller

integritetsskyddet vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamheten ser jag som ett stort problem, och jag anser att bristerna som påtalats bör åtgärdas snarast.

Riksdagen bör tillkänna detta för regeringen.

2. Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten, punkt 3 (SD)

av Mikael Jansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:2899 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkande 59 och

2016/17:3575 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD).

Ställningstagande

Jag anser att antalet ledamöter i Siun bör utökas så att samtliga partier som är representerade i riksdagen kan ha minst en ledamot var. Om möjligheten till folklig insyn i svensk signalspaning ska tas på allvar anser jag att riksdagens samtliga partier ska erbjudas en möjlighet att nominera ledamöter till nämnden.

Riksdagen bör tillkänna detta för regeringen.

3. Signalspaning och massförstörelsevapen, punkt 4 (M, L, KD)

av Allan Widman (L), Jan R Andersson (M), Lotta Olsson (M), Mikael Oscarsson (KD), Dag Klackenberglund (M) och Mats Green (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3584 av Hans Wallmark m.fl. (M, L, KD).

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör se över möjlighet att ge Inspektionen för strategiska produkter (ISP) rätt att inrikta signalspaning från Försvarets radioanstalt (FRA). Spridningen av massförstörelsevapen är en betydande utmaning i en värld som präglas av en allt större säkerhetspolitisk osäkerhet. Vi anser att det är viktigt att Sverige bidrar på bästa sätt till att arbeta för internationell säkerhet och stabilitet, inte minst när det gäller antispridningsarbetet.

I samband med att lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet trädde i kraft 2009 begränsades antalet myndigheter som har rätt att inrikta signalspaning. Det var positivt att integritetsskyddet stärktes i och med de förändringar som då gjordes av lagstiftningen om signalspaningen. Med tiden har det dock visat sig att lagstiftningen som styr signalspaningen har behövt modifieras bl.a. beroende på vilka behov som funnits hos svenska myndigheter när det gäller tillgång till signalspaning. Signalspaning får i dag bedrivas i syfte att kartlägga utveckling och spridning av massförstörelsevapen, krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden. ISP har däremot inte rätt att inrikta signalspaning från FRA för att uppnå detta syfte. Det betyder att den myndighet som ska följa upp frågor om bl.a. spridning av massförstörelsevapen inte har möjlighet att lösa sin uppgift på ett tillfredsställande sätt.

Riksdagen bör tillkännage detta för regeringen.

4. Organisationsstruktur för underrättelsetjänst, punkt 5 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2497 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 39.

Ställningstagande

Jag anser att regeringen bör tillsätta en utredning som analyserar tillgången till utlandsunderrättelser och om underrättelsetjänststrukturen bör förändras eller inte. Inom området ”politisk underrättelsetjänst” – t.ex. bedömningar av länders förmåga och vilja att skaffa sig massförstörelsevapen eller deras tänkbara agerande i internationella konflikter – är det i dag ett flertal myndigheter som hämtar in och analyserar information. Jag bedömer att olika perspektiv bidrar till en breddad bild och ett bättre beslutsunderlag, men menar samtidigt att det vore värdefullt om det fanns en organisation som hade ett

tydligt mandat att hämta in och analysera information från utlandet på stor bredd för att minimera risken att viktig information faller mellan stolarna.

Riksdagen bör tillkänna detta för regeringen.

5. Försvarsmaktens observationsflygningar, punkt 6 (V)

av Stig Henriksson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 13.

Ställningstagande

Jag anser att regeringen tillsammans med grannländerna bör arbeta för ett utökat utrymme för spaningsflygningar i närområdet. President Dwight D Eisenhower initierade avtalet Open Skies som innebär att medlemsländerna får genomföra omfattande spaningsflygningar över varandras territorium, och jag menar att avtalet bör uppgraderas. Jag ser en sådan uppgradering som särskilt angelägen i ljuset av de allt fler rapporter som beskriver hur rena missförstånd fört oss nära randen till allvarliga konflikter.

Riksdagen bör tillkänna detta för regeringen.

6. Markköp som säkerhetshot, punkt 7 (M)

av Jan R Andersson (M), Lotta Olsson (M), Dag Klackenbergs (M) och Mats Green (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3205 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 7.

Ställningstagande

Vi ser att Finland har problem med att utländska medborgare köper mark och fastigheter nära militära skyddsområden och vitala militära installationer. Den

finska säkerhetskommittén har pekat på att det kan vara ett säkerhetshot och en del i hybridkrigföring. Det finns exempel på att ryska medborgare har gjort fastighetsaffärer nära strategiskt viktiga platser i Finland. Med anledning av detta har försvarsministeriet i Finland börjat kartlägga förekomsten av denna sorts mark- och fastighetsaffärer. Försvarsmakten i Sverige har pekat på att underrättelsehotet mot Sverige har ökat, och vi anser därför att en kartläggning bör göras av förekomsten av vissa markköp.

Riksdagen bör tillkännage detta för regeringen.

7. Statens möjligheter att skydda totalförsvarsintressen, punkt 8 (S, MP, V)

av Åsa Lindestam (S), Alexandra Völker (S), Anders Schröder (MP), Paula Holmqvist (S), Stig Henriksson (V), Mattias Ottosson (S), Kalle Olsson (S) och Johan Büser (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår utskottets förslag.

Ställningstagande

Vi kan konstatera att det finns en bred politisk enighet i utskottet när det gäller vikten av att säkerställa att staten ges möjligheter att skydda angelägna intressen för totalförsvaret och samhällsviktig infrastruktur. Även regeringen har tydligt framhållit att den lägger stor vikt vid detta. Utskottet har fått information om att Regeringskansliet för närvarande bereder direktiv till en utredning om vilka författningsändringar som kan behöva göras för att bättre tillgodose statens behov av att kunna värna totalförsvarets intressen på olika områden.

Vi kan konstatera att frågan är lika komplex som den är angelägen och att översynen kommer att kräva grannliga avvägningar mellan olika intressen för att inskränkningar i den kommunala självstyrelsen eller i grundläggande fri- och rättigheter inte ska gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har gett upphov till dessa. Vi kan även konstatera att Regeringskansliet påbörjat ett arbete med att formulera och värdera olika handlingsalternativ när det gäller värnandet av nationella säkerhetsintressen.

Eftersom det finns en bred samsyn i denna fråga och regeringen redan vidtar de åtgärder utskottet förväntar sig anser vi att riksdagen bör avslå utskottets förslag.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2016/17:70 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

Följdmotionerna

2016/17:3570 av Stig Henriksson m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för att garantera att kontrollfunktionerna och informationen till riksdagen verkligen fungerar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3575 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att antalet ledamöter i Siun ska utökas så att samtliga partier som är representerade i riksdagen kan ha minst en ledamot var, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:3584 av Hans Wallmark m.fl. (M, L, KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge Inspektionen för strategiska produkter (ISP) rätt att inrikta signalspaning från Försvarets radioanstalt (FRA) och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen tillsammans med grannländerna bör arbeta för ett utökat utrymme för spaningsflygningar i närområdet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2497 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tillsättas en utredning som analyserar tillgången till

utlandsunderrättelser och om underrättelsetjänststrukturen bör förändras eller ej och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2899 av Mikael Jansson m.fl. (SD):

59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att antalet ledamöter i Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (Siun) ska utökas så att samtliga partier som är representerade i riksdagen kan få minst var sin ledamot (avsnitt 22.1) och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3205 av Hans Wallmark m.fl. (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kartläggning av förekomsten av vissa markköp och tillkännager detta för regeringen.